

ประเด็นการถอดบทเรียน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๓

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลจะโหนด (ศพก.เครือข่าย)

อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

๑. ประวัติความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

นายคำนิง นวลมณีย์

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๓ หมู่ ๑๐ ตำบลจะโหนด อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตำแหน่งปัจจุบัน ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลจะโหนด (ศพก.เครือข่าย) ของอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

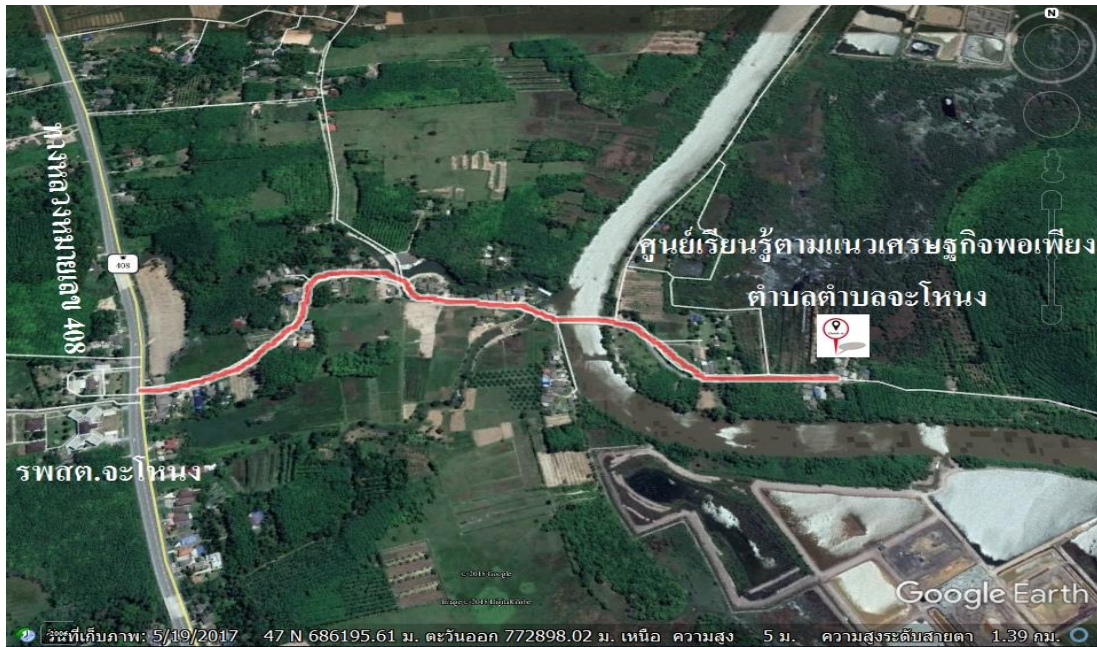
- การประกอบอาชีพ

นายคำนิง นวลมณีย์ เดิมประกอบอาชีพรับราชการเป็นลูกจ้างประจำ (ภารโรง) โรงเรียนบ้านหว้าหลัง ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เริ่มประกอบอาชีพการเกษตรด้วยการตอนกิ่งมะละกอ เริ่มสอนเด็กๆ นักเรียน ในช่วงปี ๒๕๔๕ แต่หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนผู้บริหารการศึกษาแนวทางของผู้บริหารไม่ตรงกับความตั้งใจ และอุดมการณ์เลยลาออกมาในปี ๒๕๕๓

- ลักษณะการทำงานการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ

ลักษณะการทำงานการเกษตร เป็นแบบเกษตรผสมผสาน และการขยายพันธุ์พืชที่กำลังได้รับความนิยม (พืชกระแสด) โดยหลังจากที่ลาออกจากราชการประจำ เริ่มมาทำการเกษตรที่บ้านเขาจันทร์ ตำบลจะโหนด แต่ด้วยพื้นที่เดิมเป็นพื้นที่ปลูกยางพารา เลยตัดสินใจโค่นยางพาราแล้วปลูกไผ่ ต่อมาโค่นยางอีกแปลงทำการเกษตรผสมผสาน เนื้อที่ ๓ ไร่ ปลูกพืชร่วมยางและโค่นแปลงที่ ๓ ปลูกหม่อน มะนาว และสาวรส แต่ด้วยตนเองไม่ได้มีความรู้ทางการเกษตรมากนัก เลยทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ และปลูกพืชตามกระแสด คือ หม่อน หรือมัลเบอร์รี่ มาปลูกเจ้าแรก ของอำเภอจะนะ รายได้หลักมาจากการขายกิ่งพันธุ์และเป็นวิทยากรบรรยายความรู้ จนปัจจุบันพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดแบบนวัตกรรมการเกษตร ผลงานเด่น ได้แก่ มะละกอตอนกิ่ง น้ำไม้ไผ่ หม่อนหรือมัลเบอร์รี่ สาวรส ผักไฮโดรโปนิก และการปลูกผักแบบเพอร์มาคัลเจอร์ ปัจจุบันจัดทำคลิปวิดีโอในยูทูป (Youtube) การทำการเกษตรแนวใหม่ มหัศจรรย์ขยายพันธุ์พืช การไลฟ์สด (Live) ทางเฟสบุ๊ค (Facebook) การตอนกิ่งสาวรสบรูโน ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลจะโหนดมีพืชผักและพันธุ์ไม้แปลกๆ ทั่วโลกกว่า ๒๐๐ ชนิด เช่น ขบาเมเปิล หย้าหวาน พืชตระกูลมินส์ มะนาวหวาน ตระกูลไผ่ เป็นต้น

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ :

๑. ปลุกพืชแบบไฮโดรโปรนิง

๒. การปลูกพืชแซมยาง

๓. การปลูกพืชเสาวรส

๔. การปลูกมะนาวลอยน้ำ (ฐานเรียนรู้เกษตรกรเครือข่าย)

๕. ฐานปลูกหม่อนหรือมัลเบอร์รี่

๖. ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ ศพก.

- ที่มาของกลุ่ม

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลจะโหนอง (ศพก.เครือข่าย) ของอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เดิมเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขาจันทร์ เป็นสถานที่ที่เครือข่ายที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ของเกษตรกรหัวใจสู้ในเขตอำเภอจะนะ และอำเภอเมืองสงขลา มีทั้งเกษตรกรที่เคยมาอบรมเยาวชนต้นกล้า เกษตรพอเพียง และผู้สนใจ มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนแนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ และต้นพันธุ์ โดยใช้ชื่อ “เกษตรกรหนูกหนาน” มีสมาชิกครั้งแรก ๕ คน จนปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายเพิ่มขึ้นเป็น ๓๐ คน ทั้งในเขตพื้นที่ตำบลจะโหนองและตำบลใกล้เคียง มีเกษตรกรต้นแบบรายอื่นๆ ที่สามารถวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้หลากหลาย

- ลักษณะการทำงานเกษตรของสมาชิกกลุ่มโดยรวม/การบริหารจัดการภายใน ศพก.

สมาชิกกลุ่มแต่ละคน แบ่งพื้นที่เป็นจุดเรียนรู้ต่างๆ ดังนี้

๑. พื้นที่เขตอำเภอเมือง มีนายสุพจน์ อ่อนทอง และนายจรัส ชุมจันทร์
๒. เขตพื้นที่อำเภอจะนะ มีนายคำนิง นวลมณีย์ (พื้นที่ตำบลจะโหนอง นาทับ ต.ลิงชัน สะกอม) และนายณัฐกิตต์ จันดำ พื้นที่ ตำบลคลองเปี้ยะ นาหว้า ป่าชิง)

โดยแต่ละศูนย์จะมีฐานเรียนรู้และจุดเรียนรู้ที่คล้ายกัน วิทยากรหลักเป็นเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์และมีสมาชิกเป็นวิทยากรเสริม

- การบริหารจัดการ ศพก. หลักและเครือข่ายอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อบริหารจัดการกลุ่ม ดังนี้

๑	นายประเสริฐ ธรรมรัตน์	เกษตรกรต้นแบบ	ประธานกรรมการ
๒	นางสาวสายฝน ชุมมิ่ง	เกษตรกรผู้นำตำบลป่าชิง	กรรมการ
๓	นางวินิตรา เกื้อก่อยอด	เกษตรกรผู้นำตำบลสะพานไม้แก่น	กรรมการ
๔	นางเฉลียว บุญทอง	เกษตรกรผู้นำตำบลขุนตัดหวาย	กรรมการ
๕	นายไสฝืด หลีชาหรี	เกษตรกรผู้นำตำบลแค	กรรมการ
๖	นายสมชาย โต๊ะหลี	เกษตรกรผู้นำตำบลสะกอม	กรรมการ
๗	นายคำนิง นวลมณีย์	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	กรรมการ

๘	นายณัฐกิตต์ จันดำ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ด้านเกษตรผสมผสาน	กรรมการ
๙	นายอัปตนะเหล๊ะ หวังดำ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ด้านไร่นาสวนผสม	กรรมการ
๑๐	นางสาวซาปี๊ะห์ หวังโสะ	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ด้านการจัดการดินปุ๋ยชุมชน	กรรมการ
๑๑	นายณรงค์วรรณ ไชยทอง	เกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ด้านการจัดการศัตรูพืชชุมชน	กรรมการ
๑๒	นายอุหมาด สีเต็ม	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์	กรรมการ
๑๓	นายเนือง จันทรจิตจริงใจ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์	กรรมการ
๑๔	นายเสกสรร ชูเขียว	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร และสหกรณ์	กรรมการ
๑๕	นางนัสเร้าะ อุทัยรังษี	ผู้แทน ศบกต. ตำบลนาหว่า	กรรมการ
๑๖	นางสาวชุตติกาบุญจณ์ บุญทองทอง	สำนักงานเกษตรอำเภอจะนะ	ผู้ประสานงาน

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

ด้วยปัจจุบัน เกษตรอินทรีย์และเกษตรสุขภาพ ได้รับความสนใจ ซึ่งศูนย์แห่งนี้ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรโดยยึดหลักเกษตรปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่แรกเริ่ม ทุกวันนี้ สินค้าที่ได้มาตรฐาน GAP ก็มีหมอนเบอร์รี่ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลัก ส่วนรายได้หลักก็มาจากการขายต้นพันธุ์ โดยต้นพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นพืชเพื่อสุขภาพ เช่น ผักหญ้าหวาน พืชตระกูลมินต์ หม่อน เสวรส ล้วนเป็นอาหารเพื่อสุขภาพทั้งสิ้น

นายคำนิง นวลมณี เป็นบุคคลที่มีจิตอาสาและต้องการพัฒนาชุมชนบ้านเกิดของตนเอง นอกจากนี้ได้เดินทางไปเป็นวิทยากร อบรมถ่ายทอดความรู้ทั่วทั้งประเทศไทย และมีผู้สนใจเดินทางมาศึกษาดูงานในพื้นที่แปลงทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร และมีความต้องการของตลาดในปริมาณที่สูงและต่อเนื่อง จึงเป็นแรงจูงใจให้เริ่มต้นการผลิตพืชผักปลอดภัยในพื้นที่ทำการเกษตรดังกล่าวนอกจากนี้มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๓. วิธีการดำเนินงาน

- ศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ ไปดูงาน และร่วมวางแผนกับสมาชิก
- การเลือกสายพันธุ์แท้จากแหล่งต้นกำเนิด ที่มีความเชื่อถือได้
- ทำการเกษตร ปรับเปลี่ยนกิจกรรมตามความเหมาะสม
- ถ่ายทอดความรู้ที่สามารถใช้ได้จริงแก่เกษตรกร

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. มีลูกศิษย์และผู้มาศึกษาดูงาน อบรม ที่ศูนย์เป็นจำนวนมาก ทำให้มีกำลังใจและสร้างกำลังใจในการทำอาชีพการเกษตร
๒. การเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ทำให้มีความรู้ใหม่ มีนวัตกรรมใหม่มาปรับใช้ในแปลงและถ่ายทอดให้เกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่อำเภอจะนะ
๓. ความร่วมมือร่วมใจของคณะวิทยากรของศูนย์ในการดำเนินกิจกรรมและถ่ายทอดความรู้ และขับเคลื่อนศูนย์ให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา
๔. โอกาสที่ได้รับตลอดเวลา จากหน่วยงานราชการทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ รวมถึงภาคเอกชน ทำให้มีแรงขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา
๕. ครอบครัวที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์และให้กำลังใจมาโดยตลอด

๕. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข (ถ้ามี)

๕.๑ ปัญหา อุปสรรค

๑. ปริมาณความต้องการไม่เพียงพอต่อความต้องการ
๒. ลักษณะดินที่เป็นดินเปรี้ยวต้องใช้ทุนและเวลาในการปรับปรุงดิน
๓. ความเชื่อและค่านิยมของเกษตรกรที่เข้ามาอบรม ดูงาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่อนข้างยาก
๔. แรงงานภาคเกษตรไม่มีคนสนใจ

๕.๒ วิธีแก้ไขปัญหา

๑. ผลิตจำนวนจำกัดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า
๒. ใช้ศาสตร์พระราชามาใช้ในการแก้ปัญหาแก้งัดดิน
๓. ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง
๔. ใช้แรงงานในครอบครัว และเปิดรับสมัครเด็กฝึกงานและอบรมเกษตรกรภาคฤดูร้อน

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม (ต่อตัวเกษตรกร รายได้ หรือคุณภาพชีวิต)

ประโยชน์ต่อตัวเกษตรกร

- มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร
- มีรายได้เพิ่มขึ้น ปี ๒๕๖๒ มีรายได้จากภาคเกษตร ๕๐๐,๐๐๐ บาท
- เพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนการผลิตลดลง

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ

- เป็นตัวแทนเกษตรกรในการเสนอข้อคิดเห็นแก่คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร

- เป็นวิทยากรให้กับชุมชน

- เป็นสถานที่รวบรวมพันธุ์พืชหายาก

แบบคัดเลือกจุดงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เด่นระดับจังหวัด

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ลำดับ ที่	จังหวัด	ศพก. อำเภอ	ศพก.หลัก/ศูนย์เครือข่าย (ระบุประเภทและชื่อศูนย์)	ประเด็นเด่นของศูนย์
๑	สงขลา	จะนะ	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตรตำบลจะโหนดง (ศพก. เครือข่าย)	เกษตรนวัตกรรมใหม่, การปลูกพืชร่วมยางเพื่อสร้างรายได้เสริมและ การทำเกษตรแบบผสมผสาน